

מסורת הש"ס

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהל'
שניות הלכה א פתח
לאין רוח ועשין טעו:
ב ב ג ד מ"י שס הל' ט:

שבועות שתיים שכן ארבע ידעות הטומאה שתיים
שהן ארבע יציאות השבת שתיים שהן ארבע
מראות נגעים שנים שהן ארבעה *את שיש
בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם
ביתנים הרי זה בעולה ויורד *יש קבה
ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר
הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד
שיורע לו ויביא בעולה ויורד *אין בה
ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף
שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר
שנאמר *מלכד הטאת הכפורים *על מה
שוה מכפר זה מכפר *מה הפנימי אין
מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף
החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה
ידיעה *ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה
ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי
חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר
שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי
חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין
על

שבועות. הא דלא פתח הא מסכת כל כינוי שבועות כשבועות
דפתח נדרים וניזיר משום דתנא ממכות קא פליק
דמפרש בגמרא הולך לפתח בשמים שכן ארבע והואיל ולא מלי
פתח כינוי מו לא חש לשנות אחר"כ וא"ל אחאי לא מלי ידיעות

כרישא דהא בקרב כמיני כרישא או
נפש אשר תגע וגו' והדר א"י נפש
כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא
עיקר המסכת דכפר ידעות קאי
ואגב שבועות תני ידיעות משום
דגני הדדי כחינן דמפרש בגמרא
א"י משום דמלי דשבועות כמיני
בקרא כרישא ונפש כי תחטא וגו'
(ויקרא ה) והוא עד דהיינו שבועת
העדות והאי דלא פתח בשבועת
העדות משום דלית בהו שמים שהן
ארבע: **ידעות** הטומאה שתיים
שהן ארבע. תימא דהעלמות הו"ל
למימתי דהיו עיקר מילתא העלם
טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש
ומקדש וי"ל דיתא ליה למנקט לשון
ידיעה מטעמא דמפרש כפ"ד (דף
יז:) ידיעות קמימא דליתנהו כלל
המורה כולה קא חשיב א"י נכד
לישא ידיעות דתרימא דאחיין
לידי קרבן קא חשיב ולכן לישא
הא דלא תני נמי ידיעות השבת
משום דיתא ליה למנקט יציאות
דמלאכות גופייהו איכא שמים שהן
ארבע אבל הכא לא מלי למנקט
הטומאות שמים שהן ד' דליכא אלא
מרי טומאת קודש וטומאת מקדש:
יציאות השבת שתיים שהן ארבע.
בגמ' מפרש שמים הולאה
דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכונה
דעני ודבעל הבית ותימא אחאי
חשיב דעני ודבעל הבית דקרי דמא
לי עני ומה לי בעל הבית יש לומר

דאטעריך למתנינהו משום דקס"ד דלא הו' דרך הולאה אלא
כשעמד בראש היסוד ונטל פירות ואלא לרשות הרבים אלא כי
האי גוונא דגופו בראש היסוד וידו בראש הרבים או ליפסא לאו
דרך הולאה היא וכי היא גוונא אחר כפ"ק דשבת (דף ג:) ידו
של אדם אינה לא בראש היסוד ולא בראש הרבים ואיטעריך למיתמי
דרייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעין אידך והאי טעמא ניחא ליה
דלא מני כן הולאה שלישית דפרשיות ור"מ מפרש דהולאה מלאכה
גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היסוד לרשות היסוד ומה לי
לרשות הרבים לכן הולך לפרש כל ענינים דעני ודעשיר ומתע
דמלאכה גרועה היא מדאמר בריש הורק (שם דף טז:) וס' הולאה
גופא היכא כמיני דרש' לה מייכלא העם מהביא ידו וקאמר
אשכחנא הולאה הכנסה מנגן סבא לא מה לי אפוקי מה לי
עיולי ולשאיר אבות לא בעינא קרא אלא מחייבין כל דהו במשכן
והולאה הימה במשכן דאמר בפרק במה טומאין (שם דף טז:) הס
הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואחם אל תוילאו הס העלו קרשים
לעגלה ואחם אל תכניסו ולשאיר מולדות לא חיישין דלהו במשכן
אלא אלא לחדה אבל מולדות דהולאה צע' בפרק הורק (שם דף טז:)
והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יומר:

בראות נגעים שנים גרסין ולא שמים דמראה לשון וכן הוא
דכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן נמי
במס' נגעים (פ"א משנה ד) ומייני לה בהמזבח מקדש (ובמס' דף פח:
ובס' מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים וששה
עקבים בן מהללאל אומר שנים ושנים והא דקתני חסם טובא
משום דחשיב נמי פסחי אי נמי כיל נגעי ובגדיס:)

מכדי

לכשידעו אלאה קודש ידיעה ענושין הן: עד שיעור לו. שאלו קודש בטומאה: אין בה ידיעה בתחלה. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא
יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים
הוא עצמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: שנאמר. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלאכה הכפורים
והוא שעיר הנעשה בפנים הקיפו לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. בתחלה
דכ' יפין כהדיא בגמ' (לקמן ט:) דלינו מלה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: אף חיוני אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. (סמיניניו ידיעה
בסוף ולא בתחלה דלא אחא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ל כיון שהוקשו יפסרו שניהם על שיש בו ידיעה
בתחלה וי"מ לטומאה שארית בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף טז:) ומשי לה: **שעירי הרגלים**. כלל הרגלים נאמר ששעירי ראשי חדשים:
מפרש מנא ליה דאשחין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים. עליה אלא לא שעירי ראשי חדשים:
על

שבועות שמים שכן ארבע. כשבועות ביטוי שמים הכתוב
ביקרא (ה) אלא קרבן עולה ויורד קאמר דמפרש
בפרק שלישי (דף כז:) **שמים** כמיני בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע
או להטיב ומפרש כמשה פרק שלישי
אובל להרע שמענה את עצמו וה"ל
לכל דבר שהוא הן ולאו להבאיל דלהרע
או להטיב להבא שמענה ופ"ד (שם)
מרכה מן המקרא אף דברים שאין
בהן הרעה והטבה ומיהו שמים ניטו
ותו לא דבר וחילופו: שכן ד'. יש
לרבות מריני הכתובים דמפרש
כפ"ג (שם) אף דבר וחילופו לשעבר
כגון אכלתי והוא לא אכל או לא
אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה**. חיוב
קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש
וקדשו הכתובה אלא שבועת ביטוי
או נפש כיו' תגע וגו' (ויקרא ה) וילפינן
בפירקין (ז) שכן הכתוב מדבר אלא
בטומאת מקדש וקדשו שנגמם בשוגג
למקדש אחר טומאה זו או אכל בשר
קודש: **שמים שכן ארבע**. שמים
כמיני דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו
הוא טמא משמע שנעלמה ממנו
טומאה וע"י אותו העלם אכל קודש
הרי אחת או שנגמם למקדש הרי
שמים. ולפי שאין חייב עליה אלא
אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח"כ
נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע
לי שחטא משום הכי קרי ל"י ידיעות:
שכן ארבע. יש לרבות מן המקרא
עוד שי חיובים העלם קודש והעלם
מקדש וזכור הוא אח הטומאה:
יציאות השבת שמים שכן ארבע.
הואיל מראות היסוד לרשות הרבים
למדנו מן המקרא שחייב בפרק
הורק במסכת שבת (דף טז:) מוילא
משה ויעבירו קול במחנה וגו' (ז)

(ו) ומתרגמין) לא חפיקו מרה"ר לה"ר. וזה שמים אחת לעומד בחוץ
והוא שיש ידו לפנים ונטל חפץ והואיל לחוץ ואחת לעומד בפנים
ונטל חפץ ממקומו והואיל בידו והניחו בחוץ: **שכן ארבע**. יש
ללמוד מאלו שכשם שהקפידה תורה מראות מראות כהולאה כן
הקפידה בהנכסה והרי הן שמים אחת לעומד בפנים והוא שיש ידו
לחוץ ונטל חפץ והניחו ואחת לעומד בחוץ ונטל חפץ ממקומו
והוא שיש בפנים והניחו: **מראות נגעים**. שהמזלוע מביא עליהם
קרבן לטהרתו שנים כחיוני במקרא (ויקרא יז) שאת ובהרת והן חלוקין
במלאכה דמפרש בגמ' (ז) **שכן ארבעה**. יש לרבות מולדת לזו
ומולדת לזו דמפרש בגמ' (שם) **אם שיש בה ידיעה**. כוליה בטומאה
קאי. ובגמרא (ג) מפרש אחאי מפרש מילי דטומאה כרישא ויציאות
ומכאן לא חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשיות
בהאי מסכת והאי דמנינהו הכא משום דדמו להדי שמים שהן
ארבע: **ידיעה בתחלה**. שידע שנטמא: **וידיעה בסוף**. משאכל
אח הקודש בעלמא או נכנס למקדש ואלא ונודע לו שנטומאה אכל
או טומאה נכנס: **והעלם בימים**. כשאכל את הקודש נעלמה
ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או
מקדש: **הרי זה**. בקרבן המפורש באותה פרשה (ויקרא ה) לעשיר חטאת
במה ולעני עוף וללל שדללים עשירות האופה והיא מנחת חוטא
האמורה בכל מקום וזהו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד.
ובגמרא (ז) מפרש מנא ליה דכדיעה בתחלה ובסוף והעלם בימים
כתיב: **שעיר הנעשה בפנים**. שלשה שעירים נעשין לזכור צויה"כ
אחד מתן דמו לפנים וחזירו משתלה לעזאזל כמה שכתוב בפיחאי
מוחט) ואחד קרב במזבח החיצון במוספין והוא כתוב בפרשת פיחאי

עם שאר כל מוספי המועדות: **פולה**. להגין עליו מן היסודין
שאע"פ שאינו יודע שחטא יש לו דלאג שכל השוגגין לריכס כפרה
לכשידעו אלאה קודש ידיעה ענושין הן: עד שיעור לו. שאלו קודש בטומאה: אין בה ידיעה בתחלה. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא
יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים
הוא עצמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: שנאמר. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלאכה הכפורים
והוא שעיר הנעשה בפנים הקיפו לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. בתחלה
דכ' יפין כהדיא בגמ' (לקמן ט:) דלינו מלה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: אף חיוני אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. (סמיניניו ידיעה
בסוף ולא בתחלה דלא אחא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ל כיון שהוקשו יפסרו שניהם על שיש בו ידיעה
בתחלה וי"מ לטומאה שארית בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף טז:) ומשי לה: **שעירי הרגלים**. כלל הרגלים נאמר ששעירי ראשי חדשים:
מפרש מנא ליה דאשחין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים. עליה אלא לא שעירי ראשי חדשים:
על

(א) שבת (ז) כ"ג מידע"י על
ז' עין לקמן (ז) (א) יומא
ע: (ד) ד' פ"י פוס' לקמן ח:
ד"ה מה פנימי (ט) ונלכא.
רש"י (ז) ו' ו' אדר'
(ז) שמים (ז) כ' דכתי'
למא וע"י רש"י (ט) ו' ו' ו' ו'
טו. (ז) כמדרש (ט) כ' ז'
ומל'. רש"י (ז) ו' ו' ו' ו' ו'
ובס' (ט) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
כ' ד"ה מלאכה.

תורה אור השלם

1. שיעור עיון אחר
הקטאת מלכדי חטאת
הבפרים ופולת התמיד
ומתקנה ונסבירה:

מכרוב כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתיים. שבועות
של ביטוי להרע או להטיב.
שמים הן להחייב עליהם
קרבן עולה ויורד האומר
בפרשה דנפקי מלהרע או
להטיב. דמשמע להבא
אובל ולא אובל. שכן ב.
ארבע. יש לך לרבות עד
שמים מריני הכתוב לכל
אשר יטעם האדם לרבות
לשעבר. אכלתי ולא אכל. לא
אכלתי ואכל. (שמות ג.)
ידיעות הטומאה.
האמורות בקרבן עולה
ויורד או נפש כי תגע וגו'
ואתרינן שכן הכתוב מדבר
אלא בטומאת מקדש
וקדשו. שאלה טעמא
אכל קודש או נכנס למקדש
וילפינן (לקמן ז.) שאין
מתחייב אלא כדיעה חטאת
ידיעה בסוף והעלם
בימים. כגון שידע שנטמא
ועלם ממנו טומאה ואכל
קודש ומשאל ידע שאלו
בטומאה. שמים הן
משמעות הכתוב ונעלם
ממנו והוא טמא. שחטא
שנטמא ממנו טומאה אלא
זכור הוא שאלו קודש וזה
מקדש. הרי שמים. העלם
טומאה לגבי קודש והעלם
טומאה לגבי מקדש. שדון
ארבע. יש לך לרבות עד
שמים מריני הכתוב ונעלם
ממנו. לרבות את
הסוד לטומאה אלא נעלם
ממנו קודש כסוד שולין
הן. אי נעלם ממנו מקדש
ובס'. מראות נגעים.
שמים הן. שנים הן.
שאלה ובהרת. שהן
ארבע. מריני שחטא
שהוא שחטא טעילה. כמו
(ש"א ג) שחטא נא אל
אחתי וגו'. מריני טעילה זו
וזה. מולדת לשאל ומולדת
לרבות. ופס' מנחת כפרה
שזה כשלא שנה לה כסוד
ההיכל. שאל כומר לנן.
שניה לה קרשים צינא.
מראה לשון זכר הוא משום
הכי מני שנים שכן ארבעה
(שבת ז) וכע"ז לקמן ח.)
יש בה ידיעה בתחילה
ואין בה ידיעה בסוף.
כשנטמא ידע שנטמא
ונעלמה ממנו טומאה
ונכנס למקדש וזכור לא
נודע לו כסודו. ובמס'
ההוא לא נודע לו
שנגמם בטומאה שיחא
קרבן (ברכות כה.) שעיר
הנעשה בפנים. על
ישראל. ופר על כסוד
(שם) עד שיעור לו.
שנגמם למקדש טמא
(ברכות כה.)

